

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se zřizuje společný podnik Čisté nebe

KOM(2007) 315 v konečném znění – 2007/0118 (CNS)

(2008/C 44/04)

Dne 11. července 2007 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedeně.

Předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo dne 10. července 2007 specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavosti prací se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl na 439. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 24. a 25. října 2007 (jednání dne 25. října), jmenovat hlavním zpravodajem pana DANTINA a přijal následující stanovisko 97 hlasy pro a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí a doporučení

1.1 Výbor schvaluje rozhodnutí zřídit společný podnik *Čisté nebe*. Zastává názor, že dodat tímto způsobem nový impuls investicím do V&V prostřednictvím veřejného a soukromého financování znamená poskytnout podnikům jistý referenční rámec, umožňující překonat existující roztržitost financování Společenství a koordinovat výzkum, jenž se často vyznačuje rozptýleností, a touto cestou efektivně využít finanční zdroje.

1.2 Výbor oceňuje volbu sektoru, jenž odpovídá Lisabonské strategii a umožní dodat nový impuls z technického hlediska inovačnímu průmyslovému odvětví, které se vyznačuje značným počtem vysoce kvalifikovaných pracovních míst a zároveň přispívá k velmi potřebnému pokroku v oblasti kvality životního prostředí.

1.3 Svým souhlasem s předloženým návrhem chce Výbor v první řadě zdůraznit, jak je pro EU důležitá strategie navržená pro oblast investic a koordinace výzkumu. Vyjadřuje tím svůj názor, že tato strategie představuje solidní základ pro vytvoření evropského výzkumného prostoru a významný příspěvek ke konkurenceschopnosti evropských podniků v tomto odvětví.

1.4 Z důvodu financování, zapojení mnoha účastníků a značného objemu prostředků Společenství ve hře by však bylo vhodné lépe definovat využití a vlastnictví konečných výsledků výzkumu, zejména pokud jde o duševní vlastnictví a otázku patentů.

1.5 Výbor považuje za nezbytné:

— skutečné zjednodušení postupů, zejména kvůli negativní úloze, kterou sehrála administrativní komplexnost v předcházejících programech výzkumu a vývoje. Tyto postupy jsou nyní ve stadiu přípravy a Výbor bude věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby byla všem stranám přiznána nutnost zapojit se do výběru cílů a do analýzy konečných výsledků;

— sestavení informačního programu, který by umožnil přispět k mobilizaci potřebných hospodářských zdrojů;

— vypracování programů odborné přípravy, které by sladily kvalifikaci pracovníků a pracovní místa společného podniku *Čisté nebe*. To proto, aby byly vytvořeny potřebné podmínky pro zajištění vrcholné průmyslové vyspělosti v tomto strategickém sektoru.

2. Úvod

2.1 Cílem návrhu nařízení, jenž je předmětem tohoto stanoviska, je zahájit jedno z úplně prvních partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje. Definuje jednu z prvních společných technologických iniciativ (STI). Tato se týká oblasti letectví a letecké dopravy. Nese název *Čisté nebe*.

2.2 Cílem STI je umožnit průmyslu, výzkumným střediskům, členským státům a Komisi částečné nebo úplně společné využití prostředků na cílené výzkumné programy.

2.3 Na rozdíl od tradiční strategie, kdy se projekty financují z veřejných zdrojů od případu k případu, se STI týkají obsáhlých výzkumných programů se společnými strategickými výzkumnými cíli. Tento nový přístup by měl vytvořit kritické množství potřebné pro evropský výzkum a inovace, konsolidovat vědeckou obec v hlavních strategických odvětvích a harmonizovat financování projektů tak, aby výsledky výzkumů mohly být rychleji zužitkovány. STI se zaměřují na rozhodující obory, v nichž stávající nástroje nedisponují rozsahem ani rychlostí nezbytnými k udržení pozice Evropy před světovou konkurencí. Jedná se o takové oblasti, kde může financování na úrovni členských států, evropské financování a financování soukromého sektoru přinést významnou přidanou hodnotu, a to zejména tím, že povzbudí nárůst soukromých výdajů na výzkum a vývoj.

2.4 Hlavním cílem STI pro oblast letectví a letecké dopravy s názvem *Čisté nebe* je urychlit vývoj čistých technologií pro leteckou dopravu v EU a umožnit jejich co nejrychlejší využití. Kromě požadavku zachovat konkurenceschopnost odvětví by tyto technologie spolu s udržitelným hospodářským růstem měly přispět k realizaci strategických priorit pro životní prostředí a sociální oblast v Evropě.

3. Souvislosti a obecné úvahy

3.1 Naléhavost a legitimita tohoto programu vyplývají z očekávaného zdvojnásobení objemu letového provozu v příštích dvaceti letech a z předpokladu, že vytvoření ekologicky orientovaného dopravního systému pro dopravu osob i přepravu zboží je základním prvkem pro zajištění hospodářského a sociálního růstu Evropy.

3.2 Snaha řešit tuto problematiku na evropské úrovni se jeví jako opodstatněná, neboť zásahy zainteresovaných stran v jednotlivých členských státech nejsou optimálním řešením z hlediska ekonomických zdrojů a nutných vědeckých příspěvků.

3.3 Přímá účast členských států je klíčovým bodem, a to jak pro získání nutných finančních prostředků, tak z toho důvodu, že mnohá rozhodnutí budou nadále přijímána na vnitrostátní úrovni, ať už se jedná o výzvy k účasti na programech, o neustálou kontrolu všech fází programů či o hodnocení výsledků.

3.4 Letecké odvětví bude muset brzy čelit náročným výzvám, například dopadu na životní prostředí, jenž by mohl zpomalit jeho růst.

3.5 Hlavními prioritami jsou zmírnění dopadu letectví na změny klimatu a snížení hlučnosti. Vyžadují, aby byly brzy provedeny skutečné technologické změny a tak bylo dosaženo snížení požadovaných předpisů Společenství. (Evropská technologická platforma pro letectví – ACARE – ve svém strategickém výzkumném programu stanovila cíl snížit do roku 2020 emise CO₂ o 50 %, omezit oxidy dusíku o 80 % a zmírnit vnímaný vnější hluk o 50 %).

3.6 Evropský letecký průmysl, jenž v současnosti zaměstnává tři miliony pracovníků v celé Evropě, musí mimo jiné čelit nelibostné konkurenci, která souvisí s veřejnými investicemi poskytovanými v jiných geografických oblastech, zejména ve Spojených státech, kde prostředky vyčleněné na výzkum v tomto odvětví jsou třikrát vyšší než prostředky poskytované v Evropě.

3.7 Veřejné investice jsou také potřebné z toho důvodu, že toto odvětví se vyznačuje dlouhou dobou návratnosti investic, což by mohlo vést k selhání trhu z důvodu nedostatečných investic do leteckého V&V.

3.8 Volba letectví a letecké dopravy ve zvláštním programu Spolupráce (viz odst. 4.3) je odůvodněna snahou zlepšit zdraví a životní podmínky současných a budoucích generací tím, že budou minimalizovány účinky letadel na životní prostředí, zlepšena kvalita ovzduší na místní úrovni, sníží se hluková zátěž v okolí letišť alepší se dopravní podmínky ve prospěch cestujících.

4. Návrh Komise

4.1 Návrh nařízení o zřízení společného podniku *Čisté nebe* [KOM(2007) 315 v konečném znění] vychází z ustanovení sedmého rámcového programu, jenž je předmětem rozhodnutí č. 1982/2006/ES. V návrhu se stanoví příspěvek Společenství ke zřízení dlouhodobých partnerství veřejného a soukromého sektoru na evropské úrovni v oblasti výzkumu.

4.2 Tato partnerství se stávají společnými technologickými iniciativami (STI) a vycházejí z bývalých evropských technologických platform (ETP).

4.3 Rada ve svém rozhodnutí č. 971/2006/ES o zvláštním programu Spolupráce zdůraznila nutnost vytvořit partnerství veřejného a soukromého sektoru a vyznačila šest oblastí, v nichž se zřízení společných technologických iniciativ zdá být vhodným prostředkem pro oživení evropského výzkumu. Jsou to:

— vodíkové a palivové články,

— **letectví a letecká doprava,**

— inovativní léčiva ⁽¹⁾,

— vestavěné počítačové systémy ⁽²⁾,

— nanoelektronika ⁽³⁾,

— GMES (Globální monitorování životního prostředí a bezpečnosti).

4.4 V kontextu této obecné strategie je cílem nařízení, jež je předmětem návrhu KOM(2007) 315, projednávaném v tomto stanovisku, realizace společné technologické iniciativy (STI) pro oblast letectví a letecké dopravy prostřednictvím zřízení společného podniku *Čisté nebe*.

4.5 Cíle společného podniku *Čisté nebe* jsou jasně a podrobně vyloženy v čl. 3 stanov v příloze předloženého nařízení. Pokrývají širokou a ambiciózní škálu aktivit a jsou shrnuty v čl. 3 nařízení:

— urychlit v EU vývoj čistých technologií letecké dopravy určených k brzkému zavedení do praxe;

⁽¹⁾ CESE 1184/2007 (INT/363).

⁽²⁾ CESE 1185/2007 (INT/364).

⁽³⁾ CESE 1199/2007 (INT/370).

— vytvořit radikálně inovační systém letecké dopravy založený na pokročilých technologiích s cílem snížit dopad letecké dopravy na životní prostředí omezením hluku a emisí plynů, a dále s cílem dosáhnout u letadel hospodárnější spotřeby pohonných hmot.

4.5.1 Čisté nebe tak zaručí integraci a koordinaci mezi různými výzkumnými činnostmi využitím úspor z rozsahu a bude se soustředit na šest různých technických oblastí, nazvaných integrované technologické demonstrátory (ITD). Jsou to:

- inteligentní letadlo s pevnou nosnou plochou (Smart Fixed Wing Aircraft);
- ekologické regionální letadlo (Green Regional Aircraft);
- ekologické letadlo s rotující nosnou plochou (Green Rotorcraft);
- udržitelný a ekologický motor (Sustainable and Green Engine);
- systémy pro ekologický provoz (Systems for Green Operations);
- ekologický návrh (Eco-Design).

Technologické cíle pro každý ITD již byly stanoveny.

4.6 Společný podnik Čisté nebe je považován za mezinárodní orgán a právnickou osobu ve smyslu článku 22 směrnice č. 2004/17/ES a čl. 15 písm. c) směrnice č. 2004/18/ES. Bude mít sídlo v Bruselu a jeho činnost bude ukončena k 31.12.2017, nebude-li toto období prodlouženo Radou.

4.7 Právní základ

4.7.1 Návrh spočívá v nařízení Rady, které obsahuje přílohu se stanovami společného podniku. Zakládá se na článku 171 Smlouvy o ES. Společný podnik bude orgánem Společenství. Přestože je jeho rozpočet určen článkem 185 nařízení Rady 1605/2002, musí zohlednit zvláštnosti této iniciativy, jelikož se jedná o partnerství soukromého a veřejného sektoru s významným podílem soukromého sektoru, který je minimálně ve výši podílu veřejného sektoru.

4.8 Členové

Zakládajícími členy společného podniku Čisté nebe jsou:

- Evropské společenství, zastoupené Komisí;
- 12 vedoucích ITD a až 74 přidružených členů uvedených v článku 2 stanov v příloze předloženého nařízení;
- o členství ve společném podniku mohou požádat všechny veřejné i soukromé subjekty usazené v jednom ze členských

států nebo zemi přidružené k sedmému rámcovému programu, pokud se jako vedoucí ITD zaváží poměrnou měrou a odpovídajícím způsobem přispívat k celkovým činnostem STI nebo pokud je jejich závazek coby přidružených členů poměrný k rozpočtu ITD, jíž se účastní, a pokud je v souladu s požadavky ITD.

4.9 Zdroje financování

4.9.1 Provozní náklady společného podniku Čisté nebe budou rovným dílem financovány Evropským společenstvím a dalšími členy.

4.9.2 Maximální příspěvek Společenství na společný podnik Čisté nebe, který pokrývá provozní náklady a výzkumné činnosti, je 800 milionů EUR, hrazených z rozpočtové položky přidělené tématu Doprava zvláštního programu Spolupráce, kterým se provádí sedmý rámcový program pro výzkum podle ustanovení článku 54 nařízení Rady č. 1605/2002.

5. Obecné a specifické připomínky

5.1 Výbor schvaluje rozhodnutí zřídit společný podnik Čisté nebe, který vychází z ustanovení 7. rámcového programu. Domnívá se, že obnovení investic do V&V je vhodným prostředkem pro to, aby evropské podniky získaly bezpečný referenční rámec pro nový nástroj, který umožní překonat současnou rozdrobenost financování Společenství a zamezit nerovnoměrnému rozložení programů, které téměř neumožnily hodnocení dosažených výsledků.

5.2 Předložená iniciativa je v souladu s politikami a cíli Unie a odpovídá směrům definovaným pro Lisabonskou strategii, jež zdůrazňuje, že znalosti a inovace ve Společenství přispívají k podpoře růstu a zaměstnanosti. Zahrnuje opatření pro systém EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) a měla by usnadnit dosažení rozhodujících kroků v provádění strategického výzkumného programu ACARE v oblasti životního prostředí.

5.3 Z hlediska Výboru představuje společný podnik Čisté nebe, založený na partnerství soukromého a veřejného sektoru, solidní základ pro vytvoření evropského výzkumného prostoru a významný příspěvek ke konkurenceschopnosti evropských podniků, jako je tomu u ostatních STI vyplývajících ze sedmého rámcového programu.

5.4 Svým souhlasem s předloženým návrhem chce EHSV v první řadě zdůraznit, jak je pro EU důležitá strategie navržená pro oblast investic a koordinace výzkumu.

5.5 Nicméně vzhledem k vytvořenému kombinovanému systému financování a ke značnému objemu prostředků vyčleněných z rozpočtu Společenství se Výbor domnívá, že by bylo vhodné lépe definovat využití a vlastnictví konečných výsledků výzkumu. Proto by bylo vhodné upřesnit a podrobněji řešit otázku patentů a duševního vlastnictví, definovanou v článku 20 nařízení, kde jsou popsány pouze základní zásady, neboť by mohlo jít o jeden z citlivých bodů realizace STI *Čisté nebe*.

5.6 Pro realizaci svých cílů a využití veškerého potenciálu, který tento nový systém nabízí, se Výbor nicméně domnívá, že je nezbytné:

- opravdové zjednodušení postupů v celém průběhu různých činností V&V, počínaje výběrem činností až po šíření výsledků a s tím, že *Čisté nebe* ponese hlavní odpovědnost za tyto úkoly; složitá administrativa, nejistota financování a instituční odkazy byly některé z důvodů neúspěšnosti předchozích programů V&V;

- rozsáhlý informační program o možnostech, které nabízí podnik *Čisté nebe*, zejména o jeho schopnosti mobilizovat potřebné ekonomické zdroje se zřetelem na nové formy financování;

- vytvoření přiměřeného programu odborné přípravy, díky němuž bude k dispozici vysoce kvalifikovaná pracovní síla se znalostmi nutnými pro V&V s podporou STI *Čisté nebe*, které budou strategicky velmi významné pro průmyslovou budoucnost EU. Tyto kvalifikace vysoké úrovně, odpovídající náročným technickým požadavkům na pracovní místa ve V&V, jež budou vytvořena, budou bránit odlivu výzkumných pracovníků a zároveň budou představovat jednu z nutných podmínek pro zajištění vedoucího postavení v těchto strategických odvětvích, a to jak z průmyslového hlediska, tak z hlediska životního prostředí.

V Bruselu dne 25. října 2007

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o založení „společného podniku ENIAC“

KOM(2007) 356 v konečném znění – 2007/0122 (CNS)

(2008/C 44/05)

Dne 10. září 2007 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Dne 10. července 2007 předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana DANTINA hlavním zpravodajem na 439. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 24. a 25. října 2007 (jednání dne 25. října 2007), a přijal následující stanovisko 106 hlasy pro a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Shrnutí a doporučení

rámec, který umožní překonat současné roztržštění financování Společenství a koordinovat často velmi roztroušený výzkum, čímž bude podpořena jeho efektivnost.

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor schvaluje rozhodnutí založit společný podnik ENIAC ⁽¹⁾.

1.1.1 Domnívá se totiž, že tento přístup ke zvýšení investic do výzkumu a vývoje prostřednictvím veřejného a soukromého financování může poskytnout podnikům spolehlivý referenční

1.2 Je potěšen zvoleným odvětvím. Jedná se o rozvinuté, technicky inovující odvětví, jež má velký potenciál pro budoucnost a potenciál z hlediska vysoce kvalifikovaných pracovních míst, což přímo přispěje k dosažení lisabonských cílů v oblasti konkurenceschopnosti a barcelonských cílů ohledně procent HDP vynaložených na výzkum, ale také dalších politik Společenství, jako např. v oblasti životního prostředí, dopravy, energetiky či zdraví.

⁽¹⁾ ENIAC = European Nanoelectronic Initiative Advisory Council. ENIAC byl rovněž prvním počítačem vyrobeným z elektronických součástek (1945–1946).